กฎหมายขัดขวางกระบวนการยุติธรรม : ศึกษากรณี การพัฒนากฎหมายไทยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000

นายปรีดา นันท์ดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4907-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

OBSTRUCTION OF JUSTICE : A STUDY OF THE DEVELOPMENT OF THAI LAW IN COMPLIANCE WITH UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATION ORGANIZED CRIME 2000

Mr. Preeda Nuntdee

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4907-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กฎหมายขัดขวางกระบวนการยุติธรรม : ศึกษากรณีการพัฒนากฎหมายไทยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000
โดย	นายปรีดา นันท์ดี
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ วันชัย รุจนวงศ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

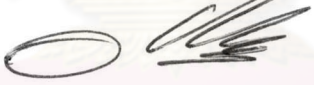

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

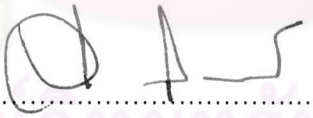

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ วันชัย รุจนวงศ์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์)

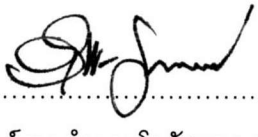

.....กรรมการ

(อาจารย์ พลตำรวจโทวัชรพล ประสารราชกิจ)

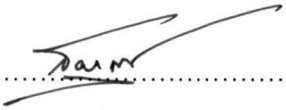

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุผานิต เกิดสมเกียรติ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปรีดา นันท์ดี : กฎหมายขัดขวางกระบวนการยุติธรรม : ศึกษากรณีการพัฒนากฎหมายไทยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 (OBSTRUCTION OF JUSTICE : A STUDY OF THE DEVELOPMENT OF THAI LAW IN COMPLIANCE WITH UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATION ORGANIZED CRIME 2000.) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์วันชัย รุจนวงศ์, 171 หน้า. ISBN 974-17-4907-4

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะศึกษาถึงบทบัญญัติต่าง ๆ ที่มีอยู่ในกฎหมายไทยว่ามีความครอบคลุมถึงความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ที่ประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีแล้วหรือไม่ และหากจะมีการพัฒนากฎหมายของประเทศไทยเพื่อให้มีผลใช้บังคับในทางปฏิบัติได้จริงและสอดคล้องกับอนุสัญญา ฯ ฉบับดังกล่าว การนำกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและประเทศฝรั่งเศสมาพิจารณาประกอบเพื่อปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยจะมีความเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่เพียงใด

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า กฎหมายของไทยที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายอาญาหรือในรูปกฎหมายพิเศษ ก็ยังบัญญัติครอบคลุมไปไม่ถึงการกระทำความผิดฐานนี้ ดังนั้น จึงต้องอาศัยบทบัญญัติใกล้เคียงมาปรับใช้ ซึ่งไม่เพียงพอ จึงส่งผลให้มีการคุกคามหรือใช้อิทธิพลข่มขู่พยานหรือผู้เสียหายเพื่อให้เกิดความกลัวและไม่มาเบิกความ ทำให้ผู้กระทำความผิดมักจะได้รับการปล่อยตัวไป มิใช่ฟังไม่ได้ว่าไม่ได้กระทำความผิด รวมทั้งการแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานโดยใช้อำนาจมิชอบเพื่อให้ได้รับความได้เปรียบในกระบวนการยุติธรรม นอกจากนั้นมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายคุ้มครองพยาน การสืบพยานล่วงหน้า หรือการออกหมายจับ ฯลฯ แม้จะนำมาใช้บังคับได้ แต่ก็ไม่ใช่ฐานความผิดทางอาญา

ปัจจุบันปัญหาในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติทำให้หลายประเทศต้องเพิ่มมาตรการเพื่อคุ้มครองกระบวนการยุติธรรมให้ดำเนินไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้วิจัยเสนอให้มีการพัฒนากฎหมายในความผิดฐานนี้โดยปรับปรุงแก้ไขในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งจะสามารถใช้บังคับได้ทั่วไปไม่ว่าจะเป็นการกระทำของบุคคลธรรมดาหรือในรูปองค์กรอาชญากรรม และยังสอดคล้องกับอนุสัญญา ฯ อีกด้วย ทั้งนี้ โดยนำหลักกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและประเทศฝรั่งเศสมาพิจารณาประกอบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายของไทยให้เหมาะสม

ภาควิชา	นิติศาสตร์	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา	นิติศาสตร์	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2546	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4386099834 : MAJOR LAWS

KEY WORD : OBSTRUCTION OF JUSTICE/ CONVENTION/ ORGANIZED CRIME

PREEDA NUNTDEE : OBSTRUCTION OF JUSTICE : A STUDY OF THE DEVELOPMENT OF THAI LAW IN COMPLIANCE WITH UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATION ORGANIZED CRIME 2000. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. VIRAPONG BOONYOBHAS, CO.ADVISOR : PROF. WANCHAI ROUJANAVONG, 171 pp, ISBN 974-17-4907-4

This thesis aims at the study of Thai statutes whether they cover the Obstruction of Justice and at the suitability in adapting U.S. and French laws within Thai context. This is due to the ratification of Thailand in the United Nations convention against transnation organized crime 2000 with which Thailand shall comply by enforcing her domestic laws.

The result reveals both Criminal Codes and Special Act of Thailand do not include yet this criminal offence; hence, the comparable legislatures are applied *mutatis mutandis*. This is inadequate to solve the situation. Many problems are emerged subsequently, for example, the intimidation or coercion of witnesses or victims to hinder its presence in court and also the intervention in official operation with illegal influence for any advantage in justice procedures. The offenders are released since their guilty cannot be proved. There exists, though, Witness Protection Act, the authority to direct the investigation of witness in advance or to issue the warrant of arrest, all of them are not based on the criminal offences.

Due to the problem of transnation organized crime suppression, many countries make their effort in enhancing different measures to maintain the fairness of justice procedures. I, therefore, recommend the augment of Obstruction of Justice in the Penal Code. This would benefit not only in combating criminal activities of both natural person and organized criminal group but also in conforming to said convention. In this case, the U.S. and French laws should be considered as the model in improving Thai legislature accordingly.

Field of study	Law	Student's signature.....
Academic year	2003	Advisor's signature.....
		Co-Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ ท่านอาจารย์ รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ที่ได้กรุณาชี้แนะผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนได้ให้ข้อคิดเห็น และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านอาจารย์ วันชัย รุจนวงศ์ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ ท่านอาจารย์ พลตำรวจโทวัชรพล ประสารราชกิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุผานิต เกิดสมเกียรติ ที่ได้กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างสูงยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อคุณกาญจนา ธาระวรรณจิตร ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าข้อมูลและเอกสาร และคุณปิยะ หอมไชยแก้ว ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในส่วนภาษาต่างประเทศ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอระลึกถึงพระคุณของบิดาและมารดา พี่สาวและน้องสาว ที่ได้เอาใจใส่ ช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้เขียนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญามหาบัณฑิต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ

กิตติกรรมประกาศ..... ฉ

บทที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

2. สมมติฐานของการวิจัย..... 6

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 6

4. วิธีการวิจัยและขอบเขตการวิจัย..... 7

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิทยานิพนธ์นี้..... 8

บทที่ 2 กฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

2.1 ที่มาและแนวความคิดของการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม..... 9

2.2 ความหมายของการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม.....13

2.3 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 20

2.3.1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา ฯ 20

2.3.2 ความหมายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ..... 23

2.3.2.1 องค์กรอาชญากรรมแบบดั้งเดิม 22

2.3.2.2 องค์กรอาชญากรรมในรูปแบบปัจจุบัน..... 25

2.3.2.3 องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ..... 26

2.3.3 ขอบเขตของการบังคับใช้ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม ตามอนุสัญญา ฯ 28

2.3.4 หลักกฎหมายว่าด้วยการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในอนุสัญญา ฯ..... 29

2.3.4.1 ความมุ่งหมายของอนุสัญญา ฯ ข้อ 23..... 30

2.3.4.2 องค์ประกอบและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความผิด..... 31

2.3.4.2.1 การใช้กำลัง ข่มขู่ ให้สัญญา ฯ..... 32

2.3.4.2..2 การใช้กำลังเพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ ฯ..... 37
2.3.5 ผลกระทบของการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมโดยองค์กรอาชญากรรม..... 40
2.4 หลักกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม..... 42
2.4.1 สหรัฐอเมิกา..... 42
2.4.1.1 บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการแทรกแซงพยานหลักฐาน.....46
2.4.1.2 บทบัญญัติเกี่ยวกับการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่... 47
2.4.1.3 ความผิดอื่นที่เป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม..... 54
2.4.2 ประเทศฝรั่งเศส..... 59
2.4.2.1 บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการแทรกแซงพยานหลักฐาน..... 60
2.4.2.2 บทบัญญัติเกี่ยวกับการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่... 61
2.4.2.3 ความผิดอื่นที่เป็นการขัดขวางการอำนวยความยุติธรรม..... 63

บทที่ 3 การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย
3.1 สภาพปัญหาเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย..... 67
3.2 รูปแบบของผู้กระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม.... 75
3.3 ฐานความผิดที่ใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการขัดขวาง
กระบวนการยุติธรรมปัจจุบัน 82
3.3.1 บทบัญญัติที่สามารถนำมาปรับใช้ได้โดยตรง 82
3.3.2 บทบัญญัติที่สามารถนำมาปรับใช้เทียบเคียงเพื่อลงโทษ..... 94
3.3.3 กรณีที่กฎหมายไทยครอบคลุมไม่ถึง..... 103
3.4 การให้ความช่วยเหลือภายหลังการกรทำความผิด..... 107
3.5 มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับกรณีเชื่อว่าจะมีการขัดขวางกระบวนกรรยุติธรรม.110
3.5.1 การออกหมายจับ..... 110
3.5.2 การสืบพยานล่วงหน้า..... 111
3.5.3 การพิจารณาให้ปล่อยชั่วคราว..... 112
3.5.4 การออกหมายเรียก..... 113
3.5.5 การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย..... 115
3.5.6 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา..... 115
3.5.7 การโอนคดีเพื่อความปลอดภัย..... 116

3.5.8 การลงโทษละเมิดอำนาจศาล..... 117
3.6 เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายและเจ้าพนักงานในการยุติธรรม..... 118

บทที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาและมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมใน กฎหมายไทย กับอนุสัญญา ฯ และกฎหมายต่างประเทศ

4.1 วิเคราะห์ประเด็นการใช้กำลัง ข่มขู่ ให้สัญญา หรือประโยชน์ที่มิควรได้เพื่อจูงใจให้ให้การเท็จ ฯลฯ ตามอนุสัญญา ฯ ข้อ 23 (ก)..... 131
4.2 วิเคราะห์ประเด็นการใช้กำลังทางกายภาพ การข่มขู่ การทำให้กลัว เพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่งานยุติธรรม และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ฯ ข้อ 23 (ข)..... 142
4.3 วิเคราะห์เจ้าหน้าที่งานยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย..... 148
4.4 การคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่น..... 148
4.5 กรณีเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมแต่ไม่เข้าข่ายในอนุสัญญา ฯ..... 153
4.6 ความเหมาะสมของกฎหมายเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในแต่ละประเทศ..... 156

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป 159
ข้อเสนอแนะ..... 161

รายการอ้างอิง.....166
ประวัติผู้เขียน.....171

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย